

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:	Vidéken:
1 hóra 1 K.	1 hóra 1'50 K.
3 évre 3 K.	3 évre 4'50 K.
6 évre 6 K.	6 évre 9 K.
1 évre 12 K.	1 évre 18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A szent ember.

(*) Ez is tanulságos kis-írás.

A "szidóság részéről állandó a vád a keresztény sajtó ellen, hogy ha egy zsidó valamiféle inkorrektiséget követ el, ez a keresztény sajtó némelykor rászokott mutatni a bűnös-vallási, illetőleg faji hovatarozásdására. Pedig, mint mondják, ez teljesen igazságtalan eljárás, mivelhogy nem a zsidó csal, uzsoráz, leánykereskedik stb., hanem az ember. Akinek cselekedeteihez a vallásnak semmi köze. Jóhiszemű, főleg korlátoltabb eszű liberális emberek fel is szoktak űlni ennek a beszédnek s kicsiny kaliberű koponyájukban ki is alakul a vélemény a keresztény sajtó igazságtalansága ellen. (Pedig ez a sajtó nem is arról beszél, hogy a bűnnek a rossznak a vallás, speciál a zsidó vallás az oka, hanem csak okulás céljából konstatálja néha, hogy: ime, már megint!)

Most abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy ezzel a trükkkel szemben is bemondatjuk a kontrát.

Mult héten, mint tudjuk, lát-szólag titokzatos módon halt meg Budapesten egy fiatal, tizennégy éves leány, Knopp Mariska. Az eset a lapokban bőven ismertettet körülményei folytán eleinte igen kellemetlennek látszott lenni Markhold Imre közműves mesterre. A legaljasabb, a legsúlyosabb gyanu környezte mindaddig, míg az orvosszakértők által lefolytatott vizsgálat és végzett boncolás ki nem derítették, hogy Knopp Mariskát, kihez Markhold Imre hozzá sem nyúlt, széngáz ölte meg.

Am az úgynek van egy nüansza. Markhold — úgy látszik — becsületes, imádkozó vallásos ember.

Nosza, ez elég lett a szociáldemokrata és szabadjómives sajtónak arra, hogy még az ügy tisztázása és a haláleset körülményeinek feltárása előtt imigyen írjon az ártatlanul gyanuba esett emberről:

(a Világból: A szent ember.

A Liphay-utca környékén nincsenek jó véleménnyel Markhold Imréről. A környéken szent embernek ismerik a közművesmestert. Tagja a Mária-kongregációnak, a budai Katolikus Népszövetség pénztárosa és könyvelője és sok pap látogatta.

Legkedvesebb szórakozása a harmonium volt, mely szobájának egyik sarkában áll. Hétfőn is játszott a harmoniumon, mie-

lőtt a pincébe ment volna. A hangszert kottatartóján még ma is nyitva fekszik a hangjegy: a Boldogasszony anyánk című ájtatos ének kottája.

Tetszik látni? Ez a kopóstilus. Még semmit sem tud, csak szimatol, papszagot érez, kongregációs vért szagol s már ugrásra készen áll. Csattognak a fogai, tűzben forognak a szeméi, folyik a nyála a jövődök várásától. Csak egy ksz-ksz! kell neki s már nyakába ugrik áldozatának. Dehogy! A vallásnak, a kongregációnak, a katolikus népszövetségnek, a papoknak, a harmóniumnak, a Boldogasszony Anyánknak. Ha tehetné, az Urstennek is.

Mi is kérdezhetnénk: mi köze van mindezeknek egy ember bűnéhez? Hisz ez mind — mind ellene dolgozik a bűnnek, a rossznak, az aljásnak! Megvalljuk néha sikertelenül. De csak néha. Annnyira néha, hogy ime a ritka esetnek még a gyenge reménye is extázisba hozza szabadjómiveseket.

Akik pedig mireánk panaszokdnak.

Háboru.

Megszállottuk Tiranát.

Albániában előnyomuló osztrák-magyar csapatok e hónap 9-ikén megszállták Tiranát és a Preza és Bazar Sjak közti magaslatokat.

Visszavert orosz támadások.

Ellenséges felderítő csapatoknak József Ferdinánd főherceg hadseregének harcverona ellen irányított tevékenysége tart. Biztosító osztagaink az oroszokat mindenütt visszaverték. A 82. számú magyar gyalogred előőrsei néhány orosz századot szétugrasztottak.

Harcok Durazzónál.

Bolgar és osztrák magyar csapatok megtámadták Durazzóban álló szerb, montenegrói és olasz csapatokat. A védőket a tengerről támogatja. A kikötőben olasz szállítóhajók állanak felfegyverezve, hogy Durazzo feladása esetén az utóvédharcok alatt a menthető csapatokat és municiót elszállítsák.

Az ujjonnan érkezett bolgar erősítésekkel a Drin felé visszavonult bolgar csapatok ma újból előre siettek és kiszorították egymásután a stratégiai pontokon álló albán csapatokat, melyek Ezzszad basa parancsnoksága alatt állnak.

A hadikórházak gyűjtése

dr. Prohászka Ottokár hadiárvaháza 2850 korona.

Székesfehérvár és az egész vármegye minden egyes rétege lelkes buzgalommal koralja fel dr. Prohászka Ottokár hadiárvaház ügyét. A nemes buzgalom a hadikórház körében is méltó viszhangra talált. Még az elmúlt év utolsó hónapjaiban a hadikórházak kezelő bizottsága, amelynek elnöke dr. Hubka József főorvos, a kórházak kiváló új parancsnoka, elhatározta, hogy a létesítendő hadiárvaház céljaira gyűjtést rendez. A gyűjtés vezetésével a felsőbb katonai parancsnokság engedelmével a hadikórházak gazdasági iroda nemeslelkű és ügybuzgó főnöke, Kraus Tivadar százados bizatolt meg. Hogy a gyűjtés szép eredménnyel járt, az első sorban az ő érdeme, aki óriási munkája mellett nemcsak vezette, hanem személyesen végezte a gyűjtést és buzgó fáradozásának és nemes lörekvésének szép gyümölcse lett.

Nagy dicséretet érdemelnek továbbá a vöröskeresztes hölgyek, kik nemes hivatásuk mellett a gyűjtésben kész örömmel segítettek, nemkülönbön a kórházak tisztái — orvosi és altisztái kara.

A gyűjtött összeg részletes elszámolása a következő:

A hadikórházaknál:

Kraus Tivadar százados gyűjtése 658'74 korona.

C. csoportnál	310— K
F. " "	180'80 "
Barakk-kórháznál	151'98 "
H. csoportnál	140'72 "
G. " "	63— "
B. 1) " "	56'20 "
B. 2) " "	36'10 "
E. " "	35— "
D. " "	34— "
I. " "	26— "
Szt. György kórháznál	22— "
K. csoportnál	20'80 "
Dv. üdítő-állomás	20— "
A csoportnál	12— "

A Vöröskereszt, azaz kiségitő-kórházaknál:

Csákvár	462— K
Dunaadony	100— "
Nagydorog	100— "
Paks	100— "
Dunaszentgyörgy	50— "
Sárbogárd	50— "
Polgárdi	34— "
Martonvásár	31'10 "
Kálóz	25— "

Szilfamacor	22'26 "
Mór	22— "
Etyek	20— "
Vereb	15— "
Szár	11— "
Nádasdladány	10— "
Simontornya	10— "
Sóskut	6'30 "
Vál (Dreher kórház)	5— "
Felcsut	4— "
Köles	3— "
Lovasberény	2— "
Osszesen	2850— K

Etyeken

Neumeyer Ferenc plebánus vezetésével lelkesen folyik a gyűjtés, amely az értesítés szerint nem sokára véget ér. Eddig 200 koronát küldtek be a hadiárvaháza. Székesfehérvár és az egyházmegye gyűjtésének eddigi eredménye dr. Saára Gyula polgármester 4317 korona gyűjtésével együtt 74839'59 korona. A gyűjtés még több helyen lelkesen folyik.

Vilimek Gizella tanitónő Tarnócáról 27'48 koronát küldött.

A vigyázatlanság áldozata.

Sok béna ember jár közöttünk, akik a gyermekkori vigyázatlanságnak, vagy csintalanságnak az áldozatai. A gyerekész vakon rohan mindennek s az eredmény a szerencsétlenség a szülők szomorúságára, s ha felnő, saját keserűségére. Így történt Partos István hét éves fiúcskával is, akinek szülői Kálozhoz tartozó nagyhörcsöki gazdaságban vannak szolgálatban. A szegény szülőknél a háborus keserűségek mellé a kis Pista gyerek még egy újabb szerzett, nagy szomorúságot, mert egész életére nyomorék lett.

Partos Pista két pajtásával a pusztá melletti patakhoz ment játszani. A pataknál természetesen a vizimalom érdekelte legjobban őket. Különösen a hajtókerék forgása. Pista egészen a kerékhez ment, s egy vigyázatlan pillanatban elkapta a kezét s kettészakította. A szerencsétlenül járt gyermeket a Szent György kórházba szállították.

Vegyük észre a veszedelmet.

Lapunk munkatársai és olvasói révén mindnyakunkban felszínre vetődött a Fejérmegye-Naplóban a gyermekzüllesztés veszedelme, amely különösen a háboru alatt valóságos tengeri kigyóvá nőtte ki magát. Ha okosak vagyunk, mindjárt a háboru kezdésén észre kellett volna vennünk ezt a bekövetkező veszedelmet, amelyet az apák távolléte a háboru alatt, a nem kötelező iskolázás hiánya teremtet. Valóságos kis nebuló apacsvilág alakult, amely a kaszárnyák környékén, a moszkos piaci élet légkörében annyi rosszat szedett magára, hogy a majd hazaérkező apáknak és az iskolának titáni munkájába kerül, ha segíteni akarunk rajta.

Látva a szomorú jelenséget, hallva a sok panaszt, egy kis megfigyelést végeztünk az iskolás gyermekek között. Az első szintén egyik külvárosi iskola környéke volt reggel, mikor előadásra mentek. Szapora léptekkel siettek a nebulók az előadásra, tarisznyával, táskával a vállon, amelyben a könyveik vannak, no meg a hatalmas káraj kenyér. Bemennék az iskolába. Egyik-másik azonban, utirányt változtat, mielőtt az iskolához ér. Nosza ezek után menjünk titokban, ezek bizonyra iskolakéretlők lesznek. Ugy is volt. Megálltak egy közhidnál játszani az árookban. Cigarettazás lesz a vége ennek, gondoltuk magunkban. Persze, hogy az lett. Délután a kaszárnyák környéke volt a megfigyelő állomás. Egy sereg gyerekek öngyelt ott, s szinte száj-tátra lestek minden szót, mozdulatot. Mit hallottak? Nem nekik valót.

Vasárnap délután a mozik környékén posztoltunk. Ismét találkoztunk a mi nebulóinkkal, leszurkolták a belépőt, s falfák a moziképeket. Egy kis szenzációs detektív történetet, egy kis humoros vigjátékot, már tetszik tudni, olyan „echt“ humorosat, amelyen éppen másoron van.

Hát ez nincs rendjén, dörmögünk magunkban. Persze, hogy nincs, elegyedett bele a morfondírozásunkba egy ismeretlen valaki. Most már nem váltóház győtri a gyermekeket, hanem moziláz. És hogy győtri meg őket? Tessék megkérdezni a fiatalokruak bíróságát. A minap is igazán elszomorító dolgot hallottam, mondja tovább. X-ék este csak azt veszik észre, hogy nincs meg a hét éves Böskejűk. Tüvéteszik a házukat, a szomszédokat, a Böske sehol sincs. Bejárják az

utcat, a környéket, de a Böske bizony nem található.

De ez a bejárás biztos a moziba szólít. De ott titánia. A Böske kénytelen volt. Az anyja zsebéből lopott pénzt levegre.

Hát nem kell nekünk komolyan fontolóra vennünk ezeket a jelenségeket? Hát nem kellene nekünk égetően gyorsan valami javításezköztől gondoskodnunk a front mögötti vérzés megállítására már megindult a mozgalm. Ennek a megállítására is kellene tennünk valamit, mert nemcsak az a cél, hogy az életet megmentsük, hanem hogy minél több helyettes polgárt neveljünk a háznak.

A gyermekzüllesztés egyik-másik okát, talán súlyos okait azonnal nem tudjuk orvosolni, de például a mozi rottásának veszedelmét máról holnapra elháríthatjuk. Csak egy kis szabályrendeletet kell hozni. Vagy talán már meg is van? Hát akkor, miért nem hajljuk végre, miért nem szerzünk érvényt nek? Talán még nagyobb bajokat várunk?

Biztosan elkövetkeznek s akkor adhatunk sok százezeret újabb javításteszetre. Csak győzzük majd építeni.

A kisperkátai hitvesgyilkos az esküdtsek előtt.

Szombaton ismét hitvesgyilkosságot tárgyalt a februári esküdtszék. Roska Simon 62 éves pástőremberült a vádlottak padján, mert pástőrbotjával úgy megverte feleségét, hogy belehalt. 1915. november 10-én éjjel történt a véres családi dráma, s az asszony november 20-án meghalt.

A tárgyalást Bodányi László táblabíró vezette, szavazóbírák Sipos Endre és dr. Horváth Gyula voltak. Jegyző Vámos Dezső, a vádat dr. Hajde ügyész képviselte, a védői tisztelet pedig dr. Molnár János töltötte be. Az esküdtszék a következőképen alakult meg:

Krausz Miksa, Kéz Károly, Schweiger Ferenc, Pábl György, Kovács Pál, Kovács Béla, Nagy József, Gottfried Dávid, Miklóss János, Paulini Béla, Arany András, Steffer Ödön; pótesküdték: Weisz Gyula, Csuti Imre.

Az öreg Roska azzal védekezett, hogy nagy felindulásában és végső elkeseredésében követte szörnyű tettét, mert felesége iszákos volt, tékozlta a kis vagyontát, meg házártskodott állandóan. Több-ször leszurással fenyegette. A gyilkosság ejjelen is késsel támadt rá s önvédelemből lett hitvesgyilkossá. Lapunk zártkörű meg a tanuk kihallgatásánál tartott az az esküdtszék. Ítélet a késői órákban várható.

HIREK.

Székesfehérvár polgármestere és a vármegye alispánja az olasz fronton megv.

Nagy öröm és meglepetés éri az olasz fronton levő katonáinkat, a város és vármegye fiait. Dr. Saára Gyula polgármester és Szűcs Jenő alispán József főherceg meghívására szerdán az olasz frontra utaznak, hogy meglátogassák a mi derek katonáinkat. Természetesen nem üres kézzel mennek, visznek magukkal egy kis ajándékot, egy kis meglepetést, cigarettát, szivar stb. minden egyes katonánknak. A város és a vármegye közösen mintegy 3000 koronát szavaztak meg erre a célra, ami azonban nem elég. A jászvü közönséghez fordulunk tehát, hogy adakozzék cigarettát, szivarot, dohányt, vagy pénzt harcos testvéreink kedves megajándékozására. Az adományokat kedd estig a polgármesteri hivatalnál kell átadni. Reméljük, hogy annyi fog összejönni, amennyi elégséges az olasz fronton levő öt-hatezer küzdő testvéreink megajándékozására. Székesfehérvár és Fejérvármegye mindenkor tanubizonyoságot tett pártatlan nemesszivűségéről. Ezt most is biztosra vesszük.

Katonai előléptetések. Daruvári Patzenhoffer Alfréd 13. e. b. sz. százados, Csizsár Dezső és Havas Lajos helybeli méneskari főhadnagyk századosossá léptek elő.

Előléptetések a csendőrségnél. A székesfehérvári VI. sz. csendőrkertület parancsnokságánál előléptek: Hegedűs Gyula százados őrnaggyá, Móritz László főhadnagyszázados, Császár István és Andrits Radostyóv hadnagyszázados, Császár István és Andrits Radostyóv hadnagyszázados, Császár István és Andrits Radostyóv hadnagyszázados.

Katonai kitüntetések. Tövisi Csáky Elemér és Herschmann Károly 69. gy. e. b. sz. századosok és Lovas József 69. gy. e. b. sz. százados legfelső dícsérelésben részesültek.

Katonaoorvis kinevezések. A király dr. Riffer Géza népfelkelő főorvost ezredorvossá, dr. Koronczay József, dr. Weisz Ferenc, dr. Schweiger Pál, dr. Friss Adolf, dr. Kárnik József, dr. Petrik Tamás, dr. Cosma Demeter székesfehérvári népfelkelő segédorvosokat főorvosokká nevezte ki.

Előléptetések a honvédségnél. Lápcey Lajos, Komáromi Matyas, Kuglics János, dr. Szilágyi Ignác hadnagyk főhadnaggyá, Sötz Adam, Erdőssi Dezső, Szabilyás Kompa János, Kőszegi Antal, Salomon József, Kvassey Sándor és Stigler Győző tisztjelöltek hadnagyk, dr. Brunkala János gazdasági tiszthelyettes hadnagyszázados tisztte léptek elő.

Ülések a vármegyénél. A vármegye igazgató választmánya február 22-én délelőtt 9 órakor ülést tart, amelyen az időközi bizottsági tagok megválasztását fogja felülbírálh. Ügyrendés 22-én 10 órakor lesz a központi választmányok az ülése, amelyen az országgyűlési képviselő választók 1917 évről szóló névjegyzékének kiigazítását fogja tárgyalni.

Hősi halál. Antal István 69. gyalogezredbeli katona 21 éves korában az orosz harcterelő hősi halált halt. Az engesztelen szent mise áldozat folyó hó 14-én reggel 8 órakor lesz a székesegyházban.

Duplán számítsanak a háborus évek. Az állami tisztviselőkre már kiterjesztették azt a háborus kedvezményt, amely szerint a mostani szolgálati évek duplán számíthatnak. Most a városi tisztviselőkre és alkalmazottakra is szándékoznak kiterjeszteni. Székesfehérvár tanácsa legközelebb fogja közgyűlés elé terjeszteni, amelynek megvalósítása, azt hisszük, semmi nehézségbe nem fog ütközni. Azok a tisztviselők, akik a harcteren vannak, magától értetődőleg részalgtáltak erre a kedvezményre, akik pedig itthon maradtak, emberfeletti munkájukkal vívták ki maguknak ezt a kedvezményt. Mint fix fizetéses emberek eleget szenvednek a háboru alatt a nagy drágaság miatt, hát legalább annyi örömet adjanak nekik, hogy a munkában átél koplálási éveket duplán számítsák nekik.

Sebesültek érkeztek. Péteken délután egy kórházvonat 271 sebesült hozott Székesfehérvárra, akik között 50 súlyosan sebesült. A kórházvonatot Simon Sándor tb. rencőrfőkapitány, dr. Molnár József tisztiorvos és a katonai orvosi kar várta. A sebesülteket, akik csaknem kivétel nélkül románok, a különböző hadikórházakban helyezték el.

Bérbeadták a városi jéggyárat. A városi jéggyár bérbeadása szombaton délelőtt történt meg, s Lichtneckert József jégkereskedő vette ki. A városal történt megállapodás szerint Lichtneckert a jég métermázsájáért 2-50 K-t fizet, helybeli eladásnál 3-50 K-t számítat, házhoz szállítva 5 K-t, adagónként 60 fillérért árusíthatja. Vidékre csakis azon esetben szabad eladni a jéget, ha a helybeli szükséglet már teljesen fedezve van.

SÖVEGJARTO vászonáruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különböző vászna, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ szabott árak.

— Nem szabad feladni a reményt. A háború alatt hangos hirdetői vagyunk ennek s má nem egyszer beigazodott a mi állításunk. A háború ezer megpróbáltatása, keserűsége és gondja között az emberek helyesebben az asszonyok, a leányok, mert azok vannak itthon, mindjárt lemondának a reményről, ha hozzátartozóik hosszabb ideig nem adnak életjelt magukról. Pedig már hány eset történt, amely rácsófolta a kishitűségre. Csak már a Fejérmegyei Napló hányat említett meg! Még egy év után sem kell feladni a reményt, azt mondja nekünk az a sok különös eset, amelyek megtörténnek. Hiszen a életben volna, ha fogoly lenné, írta. Így szoktak keseregni az aggódó hozzátartozók. Arra azonban nem gondolnak, hogy a messze földről, ahol foglyaink vannak, nehezen jön az írás, könnyen elvész. Biztató reményt megemlített egy újabb esetet. Lapunk egyik barátja, 39 es zászol ezelőtt 13 hónappal tánt el. Azóta semmit sem tudunk róla. Fogoly lett, írt is, ahítt alábbi levelezéséből olvasható, a sok írásából azonban csak 13 hónap múlva érkezett meg egy, amelyet január 1-én adott fel. A levél, amelyet egyik fehérvári rokonához írt, a következő:

... Ma kaptam meg Semipolatinszka címzett drága lapját, mely 11 hónapi fogságom alatt az első értesítés — hazulról. Ezerszer köszönöm ezeket a kedves sorokat, melyekkel nekem oly végtelen nagy örömet szerzett. En írtam magácskáknak Duklából 7, Vladimíról 10, Semipolatinszkból 9 s Krasnojarskból 11 lapot, melyekből maga úgy látszik egyet sem kapott meg. 2 hónapig kórházban voltam, 1 hónapig Omskban, 5 hónapig Semipolatinszka és most, okt. 12-től itt Krasnojarskban. Karácsonykor Rostyné, szül. Forgách grófnő keresett fel bennünket, kitől a legénység sok ajándékot, mi tiszték pedig boldogító híreket kaptunk az édes otthonról. Havonta 4 lapot írhatunk. Kérlek kimerítő felvilágosítást mindenről, ami engem érdekelhet. Mi élünk egyik napról a másikra, várjuk a szabaddal boldog percét s rajongva gondolunk otthoni szereteteinkre. Kézcsókkal üdvözlő a messze távolból...

Ugy-e? nem alapelkülő a mi folytonos biztatásunk: nem kell feladni a reményt, a háború csodálatos dolgokat mivel. Hogy még jobban igazoljuk állításunkat, végül megemlítjük, hogy egy losonci katonalászt, aki még 1914. szeptemberében vesztett el, 1916. februárjában adott először életjelt magáról.

— Az Inotai apagyilkos. A februári esküdszék pénteken tárgyalta Cseszneki Imre inotai lakos apagyilkossági bűnügyét, amit ezt lapunk tegnapi számában megírtuk. Az esküdszék 5 évi börtönrre ítélte.

— Rokkant katonáknak. Gerdendai Gyula Dúbovszky Károlyné elhalálózása alkalmából 10 koronát küldött a Fejérmegyei Naplóhoz a rokkant katonák részére.

— A hadserégnek. Bogvár Károly a hadserég részére ímet küldött a Fejérmegyei Napló szerkesztésébe.

— A „Székesfehérvári Gazdakör” tagjai február hó 20. napján délelőtt fél 11 órakor a városban nagyteremben tartja közgyűlést a következő programmal: A közgyűlés tárgyszorzata: 1. Elnöki jelentés, 2. Jegyzői jelentés, 3. Az 1915 évi zárszámadás megvizsgálása és számvizsgálóknak felmentés megadása, 4. 1916. évi költségvetés megállapítása, 5. Kisorsolás folytán kilepő választmányi tagok egyharmadrésze megválasztása, 6. A számvizsgáló bizottság egy évre megválasztása, 7. Esetleges indítványok.

— A szegény gyermekeknek. Ha arra kellene választ adni, hogy melyik háborús jótékonyági akciókat tartjuk a legkedvesebbnek a nagyszabású hadiárva-ház mozgalmuk kikapcsolásával, kétségtelenül a szegény gyermekek felruházását tartjuk a legkedvesebbnek. Ha meggondoljuk azt, hogy eddig már mintegy 130—150 gyermeket, pöttön kis rongyosokat, iskolás fiukat látnunk részben, vagy egészen ruhával, szütleiket pénzzel, a sok keserűség, háborús gondok, s ezek bajok között is boldogoknak érezzük magunkat. S mindez a Fejérmegyei Napló olvasóközönségének köszönhetjük, annak az olvasóközönségének, amelyhez hasonlóval, nem hisszük, hogy még egy másik lap is ugyanilyen mértékben dicsekedhetnék. Ezen állításokat az elért eredményeinkkel bizonyítjuk. Tekintetve véve ugyanis azt az arányszámot, amely egy országos és egy megyei újság olvasóközönsége száma között van, Magyarország újságjai között a Fejérmegyei Napló hozott össze legtöbbször háborús jótékonyaságra. A háború befejezésével erről egy nagy kimutatást fogunk készíteni. Adja Isten, hogy minél előbb elkészíthessük. — A szegény gyermekek felruházására ma Brestyánszky Karolin egy pár cipőt és 3 kor. küldött. N. N. ruhát adományozott.

— A második háborús tanév. A kultuszminiszter rendeletileg felhívta a középiskolákat, hogy a tananyagot április közepére be kell fejezni, mert a diákrekruták miatt előbb kell bevezetni a tanévet, s az időn a vizsgálatok meg az érettségi nemi maradnak el, hanem a hadba vonuló diákoknak is le kell tenniük. A rendeletet többen félremagyarázták s ezen alapon járta be a sajtót. Ugy értelmezték, hogy a tanévet április 15-én befejezik és az érettségi vizsgálatok elmaradnak. Ez a magyarázat tévesnek bizonyult.

— Élelmiszterlopások. Két napi szünet után ismét dolgoztak az élelmiszterlopajok. Pénteken éjjel öv. Fürst Jánosné (Olaj-utca) és Borján Józsefné (Gyümölcs-ú.) élelmiszerboltjában vizitáltak. Az előbbi helyről 17 tábla szalonnát és 2 sonkát, Borjánétól pedig a baromfiakat vitték el. A rendőrség természetesen keresi a tolvajokat.

— A Vörös főhadied. A cs. és kir. 35. gyalogezred zenekar Koehler Antal karmester vezetése mellett vasárnap (febr. hó 13-án) délután 6 órakor tartja hangversenyszorozatának második estjét a városi nagyteremben a következő műsorral: — Hétken: Jma. Beethoven: Leonora nyitány (3. sz.) Smetana: Közzene és a király bevonulása a „Dalbor” dalműből. Koehler: Souvenir Gavotte (Hárfa, hegedű és gordonkára), Wagner: Nagypénteki varázs a „Parsifal” dalműből. Brahms: Magyar táncok (21. és 22. sz.) Beethoven: 1. kor. Alólóhely 50.

— Felakasztotta magát. Soporjai tudósítók írja, hogy Almási János ottani szegény ember az istállóban felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka ugyan ismeretlen, azonban valószínűleg a nagy nyomorban inogott meg hite, s határozta el magát a bűnös tetterre.

— Köhöges és rekedtség ellen a legjobbnak bizonyult háziszert a dr. STÖRK-féle komprimált mellkapztilia. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert „Magyar Környé” gyógyszertárában, Székesfehérvár, Városházánál.

— Újtás a női reform-fűzők terén; gyári lerakatot sikerült szerezniem oly higiénikus „Rádium” reform-fűzőkből, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgást biztosítanak, úléseél nem hátrányosak. Vételnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! Egyedüli elárulása egész megyére Vermes Frigyesnél. Bious udjónságok állandó rak-tára.

Nagyszerű újtás folytán gyermeköltvételek a legsikerültebben készülnék VIRAG műtermében Rákóczi-utca 5. Szoldig egyéges árák. Telefon 334.

SZINMŰVÉSZET.

Grün Lili kritikáiról.

Kedvező jelnek lehetne mondanunk azt a tény, hogy oly gyakran vetődik fel most alkalom arra, hogy a színházi előadások kritikáihoz szót fűzzünk. Már az is jelent valamit, hogy egyes kérdések vitások lesznek a kritika előtt, mert azzal, hogy itt egy, ott egy magyarázzák — már valami komolyabb felfogás és értékelés jelenik meg. Emlékeztünk vissza a „Cyklamen” esetre, amikor arról vitáztunk, vajlon lehet-e az, hogy a dráma hősnő naivára devalválja magát avagy a naivának szabad-e inkább a hősnőig emelkedni? Aztán jött ama bizonyos parázs harc a színház kultúrtenyezői mivoltának kapcsán, — melyről szóval és írásban eleget beszélünk és talán fogunk is beszélni.

Most egy újabb kérdés merül fel a színház nadírjából. A Lili a Grünéktől idézte fel, Földes Imre tegnapelőtt bemutatott vígjátéka, melyről urbi et orbi sok szó esett s melyről a fővárosi sajtó, sőt még az a jelentős organum, mely

színházi kérdésekben nem szokott szót emelni a „Székesfehérvári” is elmondta a maga véleményét, ami nem volt kifejező sem a zsidó tárgydarabok iránt, sem a darabok tárgyiról megvált. Vaskosan odalenterezték, hogy azt tartóluk s valóban az írásban sok jögsült megállításnak jelett vettük. — amit nem is csoda. Ki kiabáljon, ha az nem, akinek a háza egy! — Most aztán — a színház hiemutatja a kis Grün Lili s két feje hangban volt játsva a kritika. És érdekes — az enyhébb, a meg-békétebb, az igazlómmentebb volt az a kritika, amely nem arról a parról jött, amelyen a kis hebroni rózsá hajladox. — sőt! — míg azon a pártón, amelyen az eset milieuje — nem szóltak, — (sőt!) — azon a pártón olyan hang kélt, mely nekünk olybá tűnik, mintha az nem is épen kritika, — de visszhang lenne; — érzelmi és értelmi visszhang, de nem kritikust értelem és értelem vissza-verte hang, hanem valami melléker-érzelem és értelemző származott volna. Ugy látszik van ebben része az Egyenlőségnek is, de valami egyém bosszankodásifélen is, melyet az író jómaga sem titkol, midőn írása végezt az szubiekív véleményének mondja, mellyel, hogy a közönség véleményé szemben áll, — azt sem tagadja el.

De hát — ez a szubiekív vélemény vajlon — helyes-e, az — háir itt nem kérdés — mert aki haragszik, annak sohasincs igaza.

Vasárnap, február 13-án: Egynapos műsor!

A Nordisk Filma Co. udjónsága

A hazugság.

Dráma 4 felvonásban. A doktor ur. (humoros.) Háborús aktuallítás. Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor.

Hátfőn és kedden, febr. hó 14 és 15-én:

Dr. FAUST.

Detektivdráma 3 felvonásban. Főszereplő: Erich Kasser Tietz. Remek kiegészítő műsor. Előadások 6 és 9 órakor.

Alkalmi vétel! Több 100 vég legfinomabb HIMZES fehérneműre alkalmas; továbbá női és férfi ajour ZSEBKENDŐ nagymennyiségben Vermes aruházban.

RENKIVÜL OLCSON jön eladás alá, míg a készlet tart

Hogy egy kis retrospektív bevezetéssel éljünk, frissítsük fel emlékezetünkben a zsidó szindarabok első megjelenését. Ez a „Sulamith”-tal történt. Ez a sok tekintetben poetikus tárgy, keleti levegőjével, meleg hangulatával, vad macskájával, de mindenek felett ő héber melódiáival nem maradtanul ért el igazi nagy sikert, ami aztán — rendes szokás szerint — arra bírta a színház-direktorokat — hogy egymás után hozzák ki a zsidó darabokat, amelyek azonban már nem voltak Szulamith-ok és rendre buktak. Akkor, még erősebb teendő a hangulat üzleti értékesítését, a Somossy Orpheum Lengyelországból hozott egy zsidó szindarabot is és két hónapra leszerződött, de olyan kegyetlenül unalmas és karakter nélküli komédiát soha életünkben sem láttunk, mint az volt. (Subjektív vélemény). Elég hosszú pauza következett, amíg irónk egy része, felfedezte hitsorsosainkat a drámai karaktereket és elkezdte azokat felvonásokba és jelenetekbe kényszeríteni. És jogsult-e, vagy sem?

Feltétlenül jogosult. Azok ma, (akár mint hajdanán, midőn szigorú rendelet egy kiszabott városrészhez kényszerítette őket s megkülönböztetett viselkedésben csak az engedélyezett foglalkozást fűzheték, lefizetve a terhes türelmi adót) — ma is egy társadalmat képeznek, mely hiába! — a másik társadalomtól. Ezt észre mi vesszük eme másik társadalom tagjai; ők, akik belé születtek, annak felfogásai szerint nevelkedtek, szokásaik szerint élnek, nem látják be a társadalom sajátosságait.

És e sajátosságokkal való összeütközés, az egyéni jellemeknek e korlátok közül való kitörése — ugyebár — a drámai indíték. Amikor a zsidó dráma mint, irodalmi alkotás formát ölt, a társadalmi azokat a vonásait veszi alapul, amelyek a lelki élet bizonyos eseteiben szembeállítják egymással az ősi tradíciókat az indivíuummal — s kész a dráma.

Hogy most ezt a drámát mással játszani, mint zsidó alakokkal, lehetetlen, az bizonyos. Tessék elképzelni egy „zsidó dráma” sujt nem zsidók által lejátszva. A repülőgép mint buvárhajó.

Ezért alapjában nem lehet megírni azt a darabot, amelyik „kaftán, pajesz requisitumokkal” van feltelve. És a dob-utcai levegő, annyira speciális, mint amennyire speciális volt Shylock idejében a Ghetto. Ennek a speciális világnak is meg van a maga tisztasága és szennye, fénye és árnya, melege és fágya. Persze, ha ezekkel dolgozik az a drámaíró, ne igyekezzen tendenciózus lenni, kidomborítván azokat a jelenségeket, amelyek akár hízogók, akár — mint ahogy előfordul — bizony előnytelene a zsidóságra.

És így a Lyon Leát a Grün Livel nem szabad egyszerre emlegetni. Lyon Lea — ha nem is erkölcsi — (távol áll tőle) de emberi motívumoktól hajtva olyan mesgyére lép, mely visszatartó. Grün Lilit — az ősi tradíciók útjáról letér s olyan formát keres boldogulására, melyet az egész miszbőbe, — a rokonság, (ha nem tévedünk) — nem is álmodott. És mint, a hogy Lyon Leát csak galiciai egyedként lehet a drámába beállítani, úgy nem lehet Grün Lilit Szerescsen utcai

alaknak minősíteni, ha tudjuk, mit jelezünk e szóval. Az öreg Grün papa nem partáj abból az utcából. Ilyen alakok ott meg nem tudnak lakni. Ő, mondjuk — a Stáhy utcában vesz lakást. Ő csak a Dohány utcán keresztül kapcsolódik az ominózus Szerescsen utcához. És azt hisszük, igazi hatást nem is kelt a Szerescsen utca és kapcsolt részeinek közönségénél, a mely a darab végén azzal kel fel székéből:

— No, mit szól hozzá, milyen számár ez a Bölcskei?

Csodálkozunk azon, hogy éppen ott nevezik ezt a darabot büzbombának, a hol a rendes élet beosztás az, ami körül a „Grün Lili” fordul, vagy azért volna ez büzbomba, a miért mások számárnak jelentik ki a Bölcskeit?

Mi a darab alakjaiban nem azt látjuk, a mit említett kritikusa, nem látjuk benne az orpheumi kómiikumot és egyáltalán nem látjuk a „rituális vizet”. Alakjai — természetesen, mert hisszük, hogy vannak zsidók, a kik nem mondanak ötezeret három helyett, mert tudjuk, hogy a Simi bácsik léteznek, Sonnénfeldék virágszának, Blochék gyümölcsöznek e földi létben. Kómiikuma, ha esztetikailag nem is tiszta kómiikum, de sohasem burleszk vagy clown kómiikum és mi a ritualist sokkal bensőbb dolgoknak tartjuk, hogyszem elképzeljük miként állhat elő egy korona értékben az „Értékbank” takarékkönyvesekjében elhelyezett hozomány körül valami, a mi — rituális!

Az alakok rajzában különösen élethűnek találjuk azt, hogy az idősebb alakok — még mind zsidóság, s ha nem is beszélki a jargon, de mondjuk ki — jüldjünk. A fiatalok már ilyen külsőségektől távol állnak. Ők már az új Budapest gyermekei, míg az öregek kajászószentpéteriek. . . . Az előadás gyöngeségeiről tett megjegyzéseit természetesen szóva nem tesszük. Ahhoz joga van mindenkinek, hogy valamit helyesebben vagy hibáztasson.

Neki nem tetszett az előadás és rendezés.

Nekünk — tetszett. ∞.

SZÍNHÁZ.

Vagy ő, vagy senki. Stein és Senbach háborús operettje Harsányi fordításában Eisler-féle muzsikával bearanyozza. A fehérvári publikum pénteken este élvezte először és mulatott rajta kedélyesen, valószínűleg azonban még nagyon sokszor látni fogja, mert a premier slágeroperetté avatta, helyesebben a kedélyes öletekkel, jóízű humorral átszőtt mese s a még ennél is szebb muzsikája teszi azzá. Meséjét ugyan egy mondattal elmondhatjuk — egy beszállásolt főhadnyag meglát egy feltűnően szép leányt, s kijelenti, hogy *vagy ő, vagy senki* lesz a felesége, s kijelentését beváltja — még sem érezzük a libertinosóványságot, a kevés esemény annyi kedélyességet rejt magában, hogy az embernek — ha nem kritikus — eszébe sem jut ilyesmirel gondolkodni. Csupán — jól mutat a darab alatt, s önkéntlenül dudolja magában a fülbemászó dallamot: Május elején, a szívem belsején. . . . A darabot minden tekintetben kifogástalannak mondhatjuk, csupán egyik kettős nótárszletét kellene másként alakítani, amikor arról éne-

kelnek, hogy mit szól hozzá a jó lsten azokhoz a kívánságokhoz, a melyeket a kívánandó völegényről megmenyasszonyról írának el. Ha ezen részletet más szánerbe alakítják, szintén elfogadható, s akkor nem hogy maga után bizonyos díszszonanciákat, amelyeknek kir azt a jó kedélyt egy kissé megzavarni, amelyet egyébként a darab kivált az emberből.

Zenéjére ugyan rá lehet mondani, hogy kompilált, ez azonban semmit sem von le a kedvességéből, mert úgyesen van összeállítva.

Az előadást Krémer rendezésében kifogástalannak kell mondanunk. Az est ünnepelte Tercsányi volt az ő kedves és bájos játékaival, amelyet Révész, Szendfi, Falussy és Krémer tehetséges művészete aranyozott körül. Valamennyien zajos sikert arattak. A közönség jól mulatva élvezte játékaikat. A többi szereplők is ügyesek voltak, a kik közül névleg Makait és Rácot említhetjük meg. Kis szerepkörben voltak, de jók. A muzsikáért Andor karnagyot dicsérjük meg. Az előadást szokás szerint, telt ház élvezte.

Heti műsor:

- Febr. 13. D. u. Bájós ismeretlen. Este: Ő, vagy senki.
- „ 14. Képzelt beteg. Édes öregem.
- „ 15. Doktor ur.
- „ 16. Zsuzsi kisasszony.
- „ 17. Pygmalion.
- „ 18. Ő vagy senki.
- „ 19. Piros ruhás hölgy.
- „ 20. D. u. Legénybucsu. Este: Piros ruhás hölgy.

Az Apolló színház iroda hírei.

Dr. Faust címen egy értékes filmdráma kerül hétfőn és kedden bemutatásra az Apolló színház színpadán. Richard Oszvaldnak, a kiváló német színművésznek és írónak slágerdarabja ez, mely mindvégig lekötöti a figyelmet. Nem a büntett lefolyását szemlélhetik, hanem a detektív leleményességét és ügyességét, ami a rendezőnek pompás ötletre ad alkalmat. A műsort kitűnő öletképek egészítik ki. Előadások 6 és 9 órák kezdődnek. Rendes helyárak.

Gál Gyula az Apollóban. A börze király című társadalmi dráma kertlegközelebb bemutatóra az Apollóban Gál Gyulával a Nemzeti Színház kiváló művészeivel a címszerepekben.

APRÓHIRDETÉSEK.

Tanulóknak jó házból való fiut felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.

Egy 3 éves üsző és 20 kocsiira való marhatrágya eladó Selyem-utca 11. sz. a.

Kis malacok eladók Budai-ut 54. Gyári munkások és gépapolók felvétetnek a villamostelepen.

Egyszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó Királykut-utca 2. sz.

Motoros szantogepek bármily javítását, felügyeletét, kezelését vagy jókarban tartását vállalja Kümmel Viktor, Székesfehérvár.

Szabás, varrás és mintarajzolásban alapos oktatás nyerhető. Urbán Margit tanítványában, Ybl Miklós-utca 14.

Házeladás. Kigyó-utca 23. számú ház szabad kézből eladó.

Kétszobás lakás kiadó Kert-utca 13. sz. alatt.

A Temetősor 11. sz. alatti ház, mely áll több lakásból, mellékhelyiségből és kertből, bármily órán kiadó. Felvilágosítás a népsegélyező egyletben, Kossuth-utca nyerhető.

Sütő-utca 14. sz. alatt 8 kocsi istállótrágya eladó. Ugyanott házának mosást vállalnak.

Telefon 233. — Tefon 233.

Vasárnap, február 13-án:

Csonka és bēna katonák között.

Tanulóság képek a front mögött.

Nagyszabású pótműsor.

4 előadás 5, 5, 7 és 9 órák.

Hétfőn és kedden:

Női sátán.

Detektívdráma 3 felvonásban.

Remek pótműsorok.

Általános Bank és Takarékpénztár rt.

Székesfehérvár, Nádor-utca.

Betéteket elfogad előnyös kamatozás mellett.

Váltókat leszámítol.

Értékpapirokat vesz és elad.

Sorsjegyeket csekély foglaló befizetése mellett elad s a

hátralék tetszés szerinti összegben törleszthető.

Kisorsolt sorsjegyeket és selyvényeket bevált.

Külföldi pénzmekeket vesz és elad.

Tőzsdéi megbízásokat pontosan teljesít.

LEGUTABB
női selyem tagal- és szalmakalap-formák.
Legdivavatosabb virág-, toll és kalapdiszkek.
BLOUSEJUDONSÁGOK.
Legolcsóbb árban kaphatók
Kováts Antalnál Székesfehérvár. Városháztér. —